

STALIN VOL LA MEUA MORT¹

Lev Trotski

8 de juny de 1940

Versió catalana feta per Alejo Martínez – alejomp@lycos.es – des de: “Stalin quiere mi muerte”, en *Escritos*, Tom XI, Volum 2, Editorial Pluma, Buenos Aires, 1976, pp.317-338

L'atac es produí de bon matí, al voltant de les quatre. Jo estava profundament dormit, ja que havia pres un somnífer després d'un dia de treball dur. Em despertà l'esclafit d'una metralladora. Però em sentia molt somnolent; primer pensí que estaven botant focs artificials enfront de ma casa, celebrant alguna festa nacional. Però les explosions estaven força prop; les escoltava dins de l'habitació, al costat i per damunt meu. L'olor de la pólvora es féu més forta, més penetrant. Era evident; succeïa allò que havíem esperat sempre; ens atacaven. On estaven els policies que feien guàrdia en la porta? Estaven dins els que em custodiaven? Els havien emmordassat? Segrestat? Matat? La meua esposa ja havia saltat del llit. El tiroteig continuava sense parar. La meua esposa després em comptà que m'ajudà a llençar-me al sòl, empentant-me a l'espai que queda lliure entre el llit i la paret. Era cert. S'havia quedat donant voltes junt amb mi, al costat de la paret, com per a protegir-me amb el seu cos. Però amb murmuris i gestos la convencí que es llencés a terra. Els tirs venien de totes bandes; era difícil dir exactament d'on. En determinat moment la meua esposa, com em digué després, pogué distingir clarament la resplendor que produeix una arma en disparar; en conseqüència, ens disparaven des de la mateixa habitació, encara que no podíem veure ningú. La meua impressió és que es dispararen al voltant de dos-cents tirs, dels quals uns cent anaren ben de prop nostre. En totes direccions volaven trossos de vidre de les finestres i estelles de les parets. Poc després sentí que tenia dues ferides lleus en la cama dreta.

Quan el tiroteig emmudí escoltàrem el nostre nét que cridava en l'habitació del costat: “¡aio!” La veu del xiquet sonant en la foscor és el record més tràgic que tinc d'aqueixa nit. El xiquet, després que els primers tirs creuaren diagonalment el seu llit (com ho demostren les marques que quedaren en la porta i la paret), es llençà sota del llit. Un dels assaltants, aparentment portat pel pànic, disparà al llit, la bala travessà el matalàs, colpejà el nostre nét en el polze i es clavà en el sòl. Els assaltants llençaren dues bombes incendiàries i abandonaren l'habitació. Cridant “¡aio!” els seguí fins al pati, deixant darrere d'ell un solc de sang i, sota el tiroteig, se n'anà a l'habitació d'un dels guàrdies.

En escoltar el crit del xiquet, la meua esposa arribà fins a la seua habitació, ja buida. Dins, s'estaven incendiant el sòl, la porta i un petit armari. “Han segrestat Seva”, li diguí. Aquest fou el moment més dolorós. Continuaven els tirs, però ja fora del nostre dormitori, en el pati o fora de la casa. Aparentment els terroristes

cobrien la seua retirada. La meua esposa s'afanyà en ofegar les flames amb una flassada. Estigué després una setmana guarint-se les cremades.

Aleshores aparegueren dos membres de la nostra guàrdia, Otto i Charles, que durant l'atac havien quedat separats de nosaltres pel tiroteig. Confirmaren que els assaltants havien d'haver-se escapat, ja que no es veia ningú al pati. Robert Sheldon Farte, que feia la guàrdia de nit, havia desaparegut. Els dos automòbils no estaven. Per què el silenci de la policia que feia la guàrdia fora? Els havien emmordassat els assaltants mentre cridaven; "Visca Almazán!". Aqueixa fou la història que contaren els policies amarrats.

L'endemà la meua esposa i jo ens convencérem que els assaltants havien disparat només a través de les finestres i de les portes i que ningú havia entrat a la nostra habitació. No obstant, l'anàlisi de la trajectòria de les bales demostra irrefutablement que huit tirs que colpejaren la paret enfront dels dos llits i foradaren ambdós matalassos en quatre llocs, igual que les empremtes que quedaren en el sòl davall els llits, només podrien haver estat disparats des de dins del dormitori. També ho demostren els cartutxos buits trobats al sòl i a la vora d'una flassada cremada en dos llocs.

Quan entrà el terrorista al nostre dormitori? ¿Fou en la primera part del seu operatiu, abans que ens despertàrem? ¿O, per contra, fou al final, quan estàvem estesos al sòl? M'incline per aquesta última suposició. Després d'haver disparat a través de les portes i finestres diverses descàrregues contra els llits, i en no escoltar crits ni laments, els assaltants tenien totes les raons per a suposar que havien tingut èxit en la seua comesa. Un d'ells pot haver entrat a l'habitació al darrer moment per fer un ullada final. És possible que en les mantes i coixins encara quedés la forma dels cossos. A les quatre del matí l'habitació estava a fosques. La meua esposa i jo ens quedàrem immòbils i callats a terra. Abans de deixar el dormitori, el terrorista que entrà a verificar que la tasca estava complida pot haver disparat uns quants tirs als nostres llits "per a deixar la seua consciència neta".

Seria massa tediós analitzar ací en detall les distintes llegendes, producte de la ignorància i la malignitat, que serviren directament o indirecta de base a la teoria de l'"autoassalt". La premsa informa que la meua esposa i jo no estàvem al nostre dormitori la nit de l'assalt; *El Popular* (periòdic de Toledano, aliat dels stalinistes) s'esplaiava respecte a les meues "contradiccions": segons una versió, jo m'hauria arrossegat fins a un racó de l'habitació, segons una altra em llencí a terra, etcètera. No hi ha una paraula de veritat en tot açò. Totes les habitacions de la nostra casa estan ocupades de nit per distintes persones, excepte la biblioteca, el menjador i el meu estudi. Però els assaltants passaren precisament per aquestes habitacions i no ens hi trobaren. Estàvem dormint on ho fem sempre, al nostre dormitori. Com ja ho he dit, em llencí a terra en un racó de l'habitació: immediatament se m'uní la meua esposa.

Com ens salvàrem? Òbviament, gràcies a una afortunada casualitat. Els llits estaven sota un foc creuat. Tal vegada els assaltants tenien por de ferir-se entre

ells i instintivament disparaven més alt o més baix del que s'havia de fer. Però aquesta és només una conjectura psicològica. És possible també que la meua esposa i jo hàgem ajudat la casualitat en no perdre el cap i quedar-nos quiets en el sòl pretenent ésser morts en compte de córrer per la peça, cridar demanant auxili quan era inútil fer-ho, o en no disparar doncs que no tenia sentit.

Als que no estan degudament informats els pot semblar incompreensible que la camarilla de Stalin m'exilie primer i després intente matar-me en l'estranger. No hauria estat més simple matar-me a Moscou, com a tants altres?

L'explicació és la següent: en 1928, quan fui expulsat del partit i exiliat a l'Àsia Central, encara era impossible parlar, no diguem d'afusellaments, ni tan sols d'arrestos. Tota la generació amb què visquí la Revolució d'Octubre i la guerra civil encara estava amb vida. El Buró Polític se sentia rodejat per totes les bandes.

En Àsia central poguí mantenir-me en contacte directe amb l'Oposició. En aquestes condicions, Stalin, després de vacil·lar durant un any, decidí apel·lar a l'exili en l'estranger considerant-lo el mal menor. Pensava que Trotski, aïllat de l'URSS, privat d'aparell i recursos materials, es veuria reduït a la impotència. A més, Stalin suposava que, després d'haver-me difamat davant de tot el país, el govern amic de Turquia em faria tornar a Moscou i allí ajustaria finalment els comptes amb mi. Els esdeveniments demostraren, no obstant, que es pot participar en la vida política sense comptar amb aparell ni recursos materials. Amb l'ajuda de joves amics he assentat les bases de la Quarta Internacional, que s'està forjant lentament però persistent. Els judicis de Moscou de 1936 a 1937 es muntaren per tal d'obtenir la meua deportació de Noruega, és a dir per a tenir-me realment en mans de la GPU. Però no ho assoliren. Arribí a Mèxic. M'informaren que Stalin ha admès diverses vegades que el meu exili a l'estranger fou "un gran error". No hi ha una altra manera de rectificar l'error que apel·lar a un acte terrorista.

En aquests últims anys la GPU ha destruït molts centenars d'amics meus, incloent-hi membres de la meua família que estan a l'URSS. En Espanya mataren el meu exsecretari Erwin Wolff i molts dels meus correligionaris polítics; a París mataren el meu fill Lleó Sedov, al que els assassins professionals de Stalin perseguiren durant dos anys. A Lausana la GPU matà Ignaci Reis, que l'havia abandonat i s'havia unit a la Quarta Internacional. A París els agents de Stalin assassinaren un altre dels meus exsecretaris, Rudolf Klement, el cos del qual es trobà en el Sena amb el cap, les mans i les cames tallades. Aquesta llista podria continuar interminablement.

A Mèxic ja hi hagué un intent obvi d'assassinar-me a través d'un individu que aparegué en ma casa amb recomanacions falses d'una prominent figura política. Fou després d'aquest incident, que alarmà els meus amics, que es prengueren mesures de defensa més serioses: guàrdies diürnes i nocturnes, sistemes d'alarma, etcètera.

Després de la participació activa i vertaderament assassina de la GPU en els esdeveniments espanyols, rebí moltes lletres dels meus amics, principalment des de Nova York i París, informant-me que estaven enviant agents de la GPU a Mèxic des de França i els Estats Units. En el moment oportú transmetí a la policia mexicana els noms i les fotografies d'alguns d'aquests cavallers. L'esclat de la guerra agreujà encara més la situació a causa de la meua lluita irreconciliable contra la política exterior i interna del Kremlin. Les meues declaracions i articles sobre el desmembrament de Polònia, la invasió a Finlàndia, la debilitat de l'Exèrcit Roig encapçalat per Stalin, etcètera, s'han reproduït en tots els països del món, en desenes de milions d'exemplars. Augmenta el descontentament dins de l'URSS. La seua condició d'exrevolucionari li fa recordar a Stalin que la Tercera Internacional era incomparablement més dèbil al començament de la guerra anterior del que ho és avui la Quarta Internacional. El desenvolupament de la guerra pot donar un poderós impuls a la Quarta Internacional, fins i tot dins de la mateixa URSS. Per això Stalin no pot haver deixat d'ordenar als seus agents que acaben amb mi com més aviat millor.

Els fets coneguts per tots i les consideracions polítiques generals, en conseqüència, demostren sense deixar lloc a dubtes que l'organització de l'atemptat del 24 de maig només pot ser obra de la GPU. No obstant, no falten fets que complementen aquesta evidència.

1.- Poques setmanes abans de l'atemptat la premsa mexicana estava infestada de rumors sobre una concentració de gent de la GPU a Mèxic. Molt del que es deia en aquests articles era fals. Però l'essència era correcta.

2.- És notable la tècnica excepcional amb què es realitzà l'assalt. L'assassinat fallà a causa d'uns d'aqueixos accidents que poden succeir en qualsevol guerra. Però la preparació i l'execució de l'atemptat sorprenen per la seua concepció, la seua planificació i la seua eficiència. Els terroristes estan familiaritzats amb la disposició de la casa i els seus moviments interns; estan equipats amb uniformes policials, armes, serres elèctriques, sogues per a escalar, etcètera. Aconsegueixen emmordassar la policia estacionada fora, paralitzen els guàrdies que estan dins encarant el tiroteig amb una correcta estratègia, penetren en l'habitació de la pretesa víctima, fan foc impunement de tres a cinc minuts, llencen bombes incendiàries i abandonen l'escena sense deixar empremtes. Tal empresa supera els recursos d'un grup que es mou pel seu compte. Són evidents ací la tradició, l'entrenament, els grans recursos i la curosa selecció dels executants. Aquest és treball de la GPU.

3.- L'intent d'orientar la investigació per carrils falsos, que formava part del plans de l'atemptat, està perfectament d'acord amb el sistema amb què treballa la GPU. Mentre emmordassaven els policies els assaltants cridaren "Visca Almazán!". Aquests crits artificials i fraudulents proferits a la nit davant de cinc policies, tres dels quals estaven dormits, perseguïen simultàniament dos objectius: distreure, encara que només fos per uns dies o unes hores, de

l'atenció de la investigació subsegüent a la GPU i la seua agència a Mèxic, i comprometre els partidaris d'un dels candidats presidencials. Matar un enemic fent recaure alhora sospites sobre un altre: aqueix és el mètode clàssic de la GPU, més exactament del seu inspirador Stalin.

4.- Els atacants portaven diverses bombes incendiàries, dues de les quals foren llençades en l'habitació del meu nét. En conseqüència, la seua intenció no sols era assassinar sinó provocar un incendi. Pot ser que el seu objectiu haja estat la destrucció dels meus arxius. L'únic interessat en ells és Stalin, ja que em són molt valuosos en la meua lluita contra l'oligarquia de Moscou. Amb ajuda dels meus arxius poguí, particularment, denunciar les farses jurídiques de Moscou. El 7 de novembre de 1936 la GPU, corrent gran riscos, ja havia assolit furtrar part dels meus arxius de París. No els oblidà la nit del 24 de maig. Les bombes incendiàries són, doncs, quelcom així com la targeta de visita de Stalin.

5.- La divisió del treball entre els assassins secrets i els "amics" legals és summament característica dels crims de la GPU; mentre es preparava l'assalt i es conspirava clandestinament s'encarava una calumniosa campanya amb l'objectiu de desacreditar la pretesa víctima. Aquesta divisió del treball continua després de perpetrat el crim; els terroristes s'amaguen mentre els seus testaferrós, obertament, intenten orientar l'atenció de la policia en una direcció falsa.

6.- Finalment, és impossible no tenir en compte les reaccions de la premsa mundial; els periòdics de totes les tendències donen obertament o tàcita per assentat que l'assalt fou obra de la GPU; només la premsa subsidiada pel Kremlin, complint les seues ordres, defensa una versió oposada. Açò constitueix una evidència política irrefutable!

En el matí del 24 de maig els principals caps de la policia sol·licitaren la meua col·laboració per a la solució del crim. El coronel Salazar i deu dels seus agents em citaren i em demanaren distints informes de la manera més amistosa. La meua família, els meus col·laboradors i jo férem tot el que estava al nostre abast.

El 25 o el 26 de maig dos agents de la policia secreta em digueren que la investigació estava ben encaminada i que ja "s'havia provat que es tractà d'un intent d'assassinat". Em quedí estupefacte. Després de tot, encara calia demostrar això? Em preguntava *contra qui* precisament havia de demostrar la policia que l'atemptat era un atemptat. De totes maneres, fins a la vesprada del 27 de maig la investigació, fins on jo puc jutjar, estava dirigida contra els assaltants desconeguts i no contra les víctimes de l'assalt. El 28 de maig li transmetí al coronel Salazar algunes evidències que, com ho demostrà la *tercera* etapa de la investigació, eren molt importants. Però aleshores estaven encara en la *segona* etapa, de la qual jo no tenia ni sospites, és a dir, la investigació es dirigia en contra de la meua persona i dels meus col·laboradors.

El 28 de maig es preparà i produí un capgirament total i abrupte en l'orientació de la investigació i l'actitud de la policia envers els meus. Immediatament ens

veiérem rodejats d'una atmosfera hostil. Ens preguntàvem què passava. Aquest capgirament no es podia haver donat perquè sí. Havia d'haver-hi raons concretes i de pes. No hi havia una ombra ni tan sols de fets o dades que justificassen aqueix canvi en la investigació. No puc trobar una altra explicació que la monstruosa pressió exercida per la GPU i tots els seus "amics". Darrere de les bambolines es donà un vertader *coup d'état*. Qui el dirigí?

Hi ha un fet que pot semblar insignificant però que mereix l'atenció més seriosa: *El Popular* i *El Nacional* publicaren el 27 de maig al matí una història idèntica, "El senyor Trotski es contradí", que m'atribueix contradiccions en informar sobre les meues activitats durant la nit del 24 i en el moment mateix de l'atac. La història, que en aqueixos moments plens d'ansietat em passà totalment desapercebuda, era des del principi al final un groller invent. ¿Qui forní aquesta història als periòdics "d'esquerra"? Aquesta qüestió és de capital importància! Citaven com a font a "observadors" anònims. Qui són aquests "observadors"? Què observaren i on? És evident que *l'objectiu d'aquesta història era preparar i justificar, davant dels cercles governants, on es llegeixen força aqueixos periòdics, el capgirament hostil de la investigació en contra de mi i dels meus col·laboradors*. L'examen d'aquest particular episodi indubtablement aclariria moltes coses.

Hom interrogà dues servidores de la nostra casa per primera vegada el 28 de maig, és a dir, quan ja estàvem al mig d'aqueix clima hostil i la policia s'orientava vers la teoria de l'autoassalt. L'endemà, el 29, citaren novament ambdues dones i les portaren a les quatre de la vesprada a Via Madera (Guadalupe), on les interrogaren fins a les onze de la nit dins de l'edifici i des de les onze de la nit fins a les dos del matí en el pati a fosques, dins d'un automòbil. Hom no aixecà actes. Les portaren a casa al voltant de les tres del matí. El dia 30 un agent de policia aparegué en la cuina amb una acta ja preparada i les dues dones la signaren sense llegir-la. L'agent se n'anà de la cuina un minut després. Quan les dones s'assabentaren pels periòdics que s'havia arrestat als meus secretaris Charles i Otto basant-se en el testimoni que elles havien forní, declararen que no havien dit absolutament res que justificqués aqueix arrest.

Per què s'arrestà aquests membres de la meua custòdia i no els altres? Perquè Otto i Charles eren el nostre contacte amb les autoritats i amb els pocs amics que tenim en la ciutat. En preparar el colp en contra de la meua persona, els magistrats investigadors decidiren primer que res aïllar completament la nostra casa. El mateix dia arrestaren un mexicà, S., i un txec, B., joves amics que ens havien visitat per a expressar la seua simpatia. L'objectiu dels arrestos era òbviament el mateix, interrompre les nostres connexions amb el món exterior. Als membres de la meua guàrdia arrestats se'ls exigí que "en un quart d'hora" confessaren que fui jo qui els ordenà portar a terme l'"autoassalt". No pretenc en absolut exagerar la importància d'aquests episodis o fer-los aparèixer com una tragèdia. M'interessen únicament des del punt de vista de la possibilitat de

denunciar aqueixes forces que, entre bastidors, pogueren produir en el curs de vint-i-quatre hores un capgirament gairebé màgic en l'orientació de la investigació, en el curs de la qual encara avui influeixen.

El dijous 30 de maig, quan interrogaren a B. en Via Madera, tots els agents partien de la teoria de l'autoassalt i es comportaren insolentment amb mi, la meua esposa i els meus col·laboradors. Quan estigué empresonat quatre dies, S. tingué ocasió d'escoltar diverses conversacions entre els policies. La seua conclusió és la següent: "La mà de Lombardo Toledano, Bassols i d'altres cala profundament en l'activitat policial i amb èxit considerable. La idea de l'autoassalt [...] fou inspirada per ells."

La pressió dels cercles interessats ha d'ésser realment irresistible per a portar als representants de la investigació a prendre seriosament la idea absurda de l'autoassalt.

¿Quin objectiu podia perseguir jo per a aventurar-me en una empresa tan monstruosa, repugnant i perillosa? Ningú ho ha explicat fins ara. S'assenyala que jo volia embrutar Stalin i el seu GPU. Però ¿potser un assalt més agregaria quelcom a la reputació de l'home que ha destruït sencera una generació del Partit Bolxevic? S'ha dit que jo pretenc demostrar l'existència de la "quinta columna". Per què? Per a què? D'altra banda, els agents de la GPU se les arreglen bé per a perpetrar un assalt, no necessiten a la misteriosa quinta columna. S'adduï que jo volia crear-li dificultats al govern mexicà. ¿Quins motius puc tenir per a crear-li dificultats a l'únic govern que ha estat hospitalari amb mi? També s'ha dit que jo volia provocar una guerra entre Estats Units i Mèxic. Però aquesta explicació ja entra totalment en el terreny del deliri. Per a provocar aqueixa guerra, en tot cas, hauria estat molt més adequat organitzar un gran assalt a l'ambaixador nord-americà o algun magnat del petroli, no a un bolxevic revolucionari aliè i odiós als cercles imperialistes.

Stalin organitza un atemptat per a assassinar-me amb una intenció clara: destruir el seu enemic número u. No corre cap risc, actua a llarga distància. Al contrari, si hagués estat jo qui organitzà l'"autoassalt" hauria hagut d'assumir només tota la responsabilitat, arriscant la meua sort i la de la meua família, la meua reputació política i la del moviment a què servisc. Què en trauria?

Però inclús si s'accepta l'impossible, és a dir, que renunciant a la causa de tota la meua vida i aixafant tot sentit comú i els meus propis interessos vitals, jo m'haja decidit a organitzar l'"autoassalt" en funció d'algun objectiu desconegut, queda en peu la qüestió següent: on i com he aconseguit vint homes per a fer-ho? Com m'ho he fet per a proporcionar-los uniformes policials? Com els he armat? Com els he equipat amb tot allò que cal?, etcètera, etcètera. En altres paraules, ¿com s'ho féu un home que viu quasi completament aïllat del món exterior per a portar a terme una empresa accessible només a un poderós aparell? Deixem confessar que em sent incòmode d'haver de sotmetre a crítica una idea que està per davall de tota crítica possible.

La GPU mobilitzà hàbilment els seus agents amb l'objectiu de matar-me. Per accident l'intent ha fallat. Els amics de la GPU estan compromesos. Ara se senten en l'obligació de fer tot allò possible per tal de llençar sobre el meu coll la responsabilitat de l'infructuós atemptat del seu cacic. Per tal de fer-ho no tenen moltes possibilitats per escollir. Han d'apel·lar als mètodes més grollers seguint l'aforisme de Hitler: quant major la mentida, més ràpid se la creuran. Estudiant la forma de procedir de determinat sector de la premsa mexicana en els dies següents a l'atemptat s'hi poden extraure valuoses conclusions sobre el treball clandestí de la GPU. Fem a una banda *La Voz de México*, la publicació stalinista oficial, amb les seues grolleres contradiccions, les seues acusacions insensates i les seues cíniques calúmnies. No prenguem en compte tampoc els òrgans de la dreta, que per un banda es deixen portar pel sensacionalisme i per l'altra tracten d'utilitzar l'atemptat contra les "esquerres" en general. Políticament estic força més lluny de periòdics com *Universal* i *Excelsior* que Lombardo Toledano i els seus iguals. Use aqueixos periòdics per a defensar-me de la mateixa manera en què utilitzaria un transport col·lectiu per a traslladar-me d'un lloc a un altre.

A més a més, les maniobres dels periòdics de dreta són només un reflex de la política del país; tots ells tenen, essencialment, una actitud definida respecte del problema de l'atemptat i la participació de la GPU. Per als nostres propòsits és molt més important analitzar el procedir d'*El Popular* i en part d'*El Nacional*. En aquest cas el que porta avant una política activa és *El Popular*. En allò que fa al *Nacional*, només s'adapta al seu interessat col·lega.

Tanmateix que Toledano, com informaren els periòdics, se n'anà de la capital dos o tres dies abans de l'atac, *El Popular* actuà en el moment crític seguint directives clares i precises. L'atemptat no prengué desprevingut el periòdic. Aquesta vegada els editors no han tractat de prendre-s'ho a broma ni han parlat de la meua "mania de persecució", etcètera. Al contrari, el periòdic immediatament adoptà un to seriós i alarmat. En el número del 25 de maig apareix en primera pàgina el titular "L'atemptat contra Trotski és un atemptat contra Mèxic". En l'editorial encapçalat per aquest titular s'exigeix una severa investigació i un càstig exemplar per als criminals, *no importa a quina tendència política pertanguen i amb quina potència estrangera estiguen lligats*. Amb aquesta fraseologia el periòdic pretén donar una impressió de gran imparcialitat i indignació patriòtica. L'objectiu immediat és cavar un abisme entre els editors d'*El Popular* i els terroristes, que podien caure d'un moment a l'altre a mans de la policia. Aquesta mesura precautòria es fa necessària atès que *El Popular* venia portant tota una campanya de calúmnies en contra de la meua persona.

No obstant, darrere de l'aparent imparcialitat aguaiten cauteloses insinuacions que serien elaborades durant els dies següents. Es fa notar, en passar, en una frase aïllada, que han aparegut "aspectes misteriosos i sospitosos de l'atemptat". Aqueix dia aquestes paraules passaren inadvertides. Però ara és evident que

l'autor de l'article es reservava la possibilitat de llençar la teoria de l'“autoassalt” *en el cas que fallés la investigació judicial*. La segona insinuació no és menys significativa: l'article prediu que els “enemics de Mèxic” adjudicaran l'atemptat a Stalin i a Moscou. S'identifica els enemics de Stalin amb els enemics de Mèxic. La interpretació de la solemne apel·lació a cercar els criminals sense tenir en compte a quina potència puguen estar lligats queda així molt limitada.

Tanmateix totes els seus volantins i errors, l'article està curosament pensat. Les seues contradiccions sorgeixen de com de contradictòria i ambigua és la situació mateixa. Encara no es coneixia el resultat de la investigació. En el cas que aquesta tingués èxit calia quedar-ne al marge en tot allò que fos possible. En el cas que fallés calia mantenir la llibertat de prosseguir amb la vella línia de la calúmnia i la persecució. Al mateix temps era necessari allunyar el més possible la GPU del focus d'atenció sense lligar-se, no obstant, les mans. Rellegint ara l'article hom veu aguaitar la filagarsa per totes les vores.

En el número del 26 de maig se segueix fonamentalment la mateixa línia. *El Popular* exigeix de les autoritats l'enèrgic càstig dels culpables. Encara hi ha el perill que els executors caiguen a mans de la policia immediatament; d'aquí l'aspre to d'imparcialitat.

Ja al número del 27 de maig apareix la cínica història “El senyor Trotski es contradia”. Aquest és el primer símptoma de desenvolupament de la insinuació sobre els “aspectes sospitosos” de l'assalt. S'informa que el meu testimoni sobre la meua activitat durant l'atac fou contradictori. La incongruència d'aquesta insinuació salta als ulls de manera evident. Si un home que viu en la soledat de l'exili és capaç de mobilitzar vint conspiradors i aconseguir-los uniformes policials i fusells, més capaç hauria d'ésser de preparar una resposta viable a la pregunta de què feia en el moment de l'atemptat. Però no siguem capciosos respecte a la tècnica de la falsificació. Una cosa està clara: *El Popular* preparava el terreny per a la teoria de l'“autoassalt”.

Mentre, la investigació entropessa amb grans dificultats; la GPU pot preveure moltes coses i ocultar molt bé les seues empremtes. Ja han passat tres dies des de l'atemptat. Es podia considerar eliminat el perill d'arrest dels principals protagonistes, ja que a aqueixa altura segurament havien creuat la frontera amb passaports preparats per endavant. D'acord amb açò, el 27 de maig el to d'*El Popular* esdevé més gosat. No es limita l'assumpte a la història mencionada en la secció notícies. L'editorial d'aqueix dia afirma simplement que “l'atemptat, a cada dia que passa, desperta grans dubtes i sembla cada vegada més sospitos i menys lògic”; després es menciona la paraula “camuflatge”. L'article adjudica l'atemptat als imperialistes nord-americans, que pretenen intervenir a Mèxic i aparentment es recolzen en la meua col·laboració. No s'aclareix per què els imperialistes m'haurien escollit justament a mi com a objecte de l'atemptat. I el que s'entén encara menys és com podria justificar la intervenció dels Estats

Units un atemptat contra un bolxevic rus perpetrat a Mèxic. En compte d'anàlisi i proves, una pila de frases sorolloses.

Resta per recordar que abans del pacte Stalin-Hitler *El Popular* acostumava caricaturitzar-me invariablement amb una esvàstica. Tot just després de la invasió de Finlàndia per l'Exèrcit Roig em transformí en un agent dels Estats Units. *El Popular* tracta de disposar de mi amb la mateixa llibertat amb què Stalin imparteix ordres als seus agents. En la seua agitació verbal i les seues maniobres entre bastidors Toledano i els seus amics indubtablement anaren molt més lluny que en la seua pròpia premsa. Com ho demostren els esdeveniments dels dies posteriors, es dedicaren especialment a treballar sobre la policia.

El 28 de maig ja les autoritats de la investigació estaven totalment influïdes per la idea de l'"autoassalt". Arrestaren dos dels meus secretaris, Otto i Charles, i dos persones lligades a nosaltres, B. y S. Obtingut aquest triomf, *El Popular* cuidadosament es replega a les ombres; en l'exemplar del 28 de maig assumeix novament una posició objectiva. És evident per què els directors del periòdic anaren amb compte de no comprometre's irrevocablement. Sabien més del que deien, tenien molt menys confiança en la versió de l'autoassalt que la policia orientada per ells en una direcció falsa. Tenien por que aquesta versió es fes xixines en qualsevol moment. Aqueixa és la raó per la qual, després de transferida la responsabilitat a la policia, *El Popular* del 28 de maig assumeix una vegada més la posició d'un alarmat i patriòtic observador.

En l'exemplar del 29 de maig, *El Popular* publica sense comentaris la declaració del Partit Comunista exigint, no el càstig dels terroristes, sinó la deportació de Trotski. Aqueix dia tot un seguit de fantàstiques sospites tallaren tota connexió de ma casa i els seus habitants amb el món exterior. És notable que en aquesta ocasió justament Toledano els deixé als dirigents del Partit Comunista, que no tenen res a perdre, la tasca de propagar les consignes més ingènues del Kremlin. Pretén deixar sencers els ponts per si es fa necessària una oportuna retirada.

El primer de juny la premsa publicà la meua lletra al fiscal de la república assenyalant obertament Lombardo Toledano com un còmplice moral en la preparació de l'assalt. Després d'açò Toledano retrocedeix mig pas. "La CTM acusa Trotski de servir d'instrument de la guerra de nervis [dels ianquis contra Mèxic]", proclama *El Popular* del 6 de juny. Què significa açò? És una retòrica buida, sense sentit i sense cap base real! Toledano sotmet a les autoritats un document en què es dilueix l'assalt en l'embolic d'una intriga internacional extensament i summament ambigua. Hi estarien inclosos, a més de jo mateix, molts factors, institucions i individus. Molts, però no la GPU. Només "els enemics de Mèxic", com ja sabem, són capaços de sospitar de la GPU. Així, en totes les seues maniobres Toledano continua essent l'amic número u de la GPU. A diferència de tots els altres periòdics de la capital, *El Nacional* ni tan sols mencionà l'atemptat en la primera edició del seu número del 25 de maig. En la segona edició publicà un cable amb el títol "Trotski víctima d'un teatral [!]

atemptat a sa casa”. No se sap com arribà el periòdic a aqueixa conclusió. Malauradament, em veig obligat a declarar que ja moltes vegades abans el periòdic havia tractat d’adjudicar-me actituds incorrectes sense intentar ni tan sols justificar allò que deia.

Cal senyalar que el mateix dia que *El Nacional* qualificava l’atemptat de “teatral” *El Popular* Deia: “L’atemptat contra Trotski és un atemptat contra Mèxic”. A primera vista semblaria que l’actitud d’*El Nacional* envers la víctima de l’atemptat fou molt més hostil que no la d’*El Popular*. De fet no és així. Amb la seua conducta, *El Nacional* simplement reflectí estar força més allunyat del stalinisme, i en conseqüència de l’origen de l’atemptat, que *El Popular*. Els directors d’*El Nacional* pretenen fer tot allò de possible per tal d’agradar als stalinistes. Saben que la millor manera d’assolir-ho és despertar qualsevol tipus de sospites contra mi. Quan els directors reberen la notícia de l’atemptat contra ma casa un d’ells féu circular la primera fórmula irònica que se li passà pel cap. Aquest fet, per ell mateix, demostra que els directors d’*El Nacional*, a diferència dels d’*El Popular*, no saben de què estan parlant.

En els dies següents, no obstant, s’observa una unificació de la línia d’ambdues publicacions. *El Nacional* deduí d’allò que s’ha publicat al *Popular* que llençà massa imprudentment la seua hipòtesi d’un atemptat “teatral”, féu una retirada precipitada i assumí una posició més curosa. Per la seua banda, *El Popular*, en convèncer-se que no s’havia arrestat a cap dels participants en l’atemptat, començà a passar-se a la posició de l’atemptat “teatral”. La història del 27 de maig, “El senyor Trotski es contradia”, fou agafada també pel *Nacional*.

Per tant, basant-se en els articles publicats en *El Popular*, i comparant-los amb els que es publicaren en *El Nacional*, hom pot afirmar amb certesa que *Toledano coneixia per endavant que es preparava un atemptat*, almenys de manera general. Simultàniament la GPU preparava, utilitzant canals diferents, el complot conspiratiu, la defensa política i la informació errònia per a la investigació. En els dies crítics, *El Popular*, indubtablement, rebia instruccions del mateix Toledano. És probable que ell siga l’autor de l’article del 25 de maig. Amb d’altres paraules, Toledano participà moralment en la preparació de l’atemptat i en l’ocultament de les seues empremtes.

Per tal d’entendre més clarament el marc en què es produí l’atemptat i determinades circumstàncies referents a la investigació cal dir algunes paraules sobre la meua guàrdia. En els periòdics s’informà que jo “lloguí” per a la meua custòdia a gent gairebé estranya, que se’ls paga, etcètera. Tot açò és fals. La meua guàrdia existeix des del dia del meu exili a Turquia, és a dir des de fa quasi dotze anys. La seua composició canviava constantment, segons el país on vivia, encara que alguns dels meus col·laboradors m’han acompanyat d’un país a un altre. Sempre ha estat formada per camarades joves, lligats a mi per afinitat política, que foren seleccionats pels meus amics més vells i de més experiència d’entre els voluntaris, que mai han escassejat.

El moviment a què pertanc és un moviment jove, que des que sorgí pateix una persecució sense precedents de part de l'oligarquia de Moscou i els seus agents en tots els països del món. Parlant en general, és difícil trobar en tota la història un moviment que haja patit tantes víctimes en un lapse tan breu com la Quarta Internacional. Tinc la profunda convicció personal de què en la nostra època de guerres, conquestes, rapinya, destrucció i qualsevol classe de bestialitats la Quarta Internacional està destinada a exercir un gran rol històric. Però ací ja entrem en el terreny del futur. En el passat únicament hem conegut cops i persecucions. En els darrers dotze anys ningú es podria haver apropiat a la Quarta Internacional amb l'esperança de fer carrera. Per aquesta raó les persones que s'han unit a la Quarta Internacional són generoses, estan convençudes i disposades a renunciar no sols als béns materials sinó, si cal, a sacrificar les seues vides. Sense cap afany de caure en la idealització em permet no obstant afirmar que és quasi impossible trobar en una altra organització un conjunt de persones tan lliurades als seus ideals i tan alienes a les pretensions personals. D'entre aquesta joventut es seleccionà la meua guàrdia.

Al principi, la meua guàrdia a Mèxic eren joves amics mexicans. No obstant, aviat em convencí que açò no era convenient. Els meus enemics sistemàticament tracten d'involucrar-me en la política mexicana per a fer-me impossible la permanència al país. I en tant es podia fer aparèixer als meus joves amics mexicans, pel fet que vivien en ma casa, com a agents, en certa manera de la meua influència personal, haguí d'optar per refusar la seua custòdia i reemplaçar-los per estrangers, fonamentalment per ciutadans dels Estats Units. Tots ells foren enviats ací després d'haver estat seleccionats per amics d'experiència.

Deixen-me agregar-hi que no mantinc personalment a la meua guàrdia (no tinc recursos per a fer-ho); la seua manutenció està a càrrec d'un comitè especial que reuneix els fons necessaris entre amics i simpatitzants. Vivim, la meua família i els meus guàrdies, com una petita comuna tancada, separada del món exterior per quatre alts murs. Aquestes circumstàncies expliquen prou per què em considere justificat en dipositar tota la meua confiança en els meus guàrdies i creure'ls incapaços de traïció o crim.

Per descomptat, no és impossible que, malgrat totes les precaucions, algun agent aïllat de la GPU arribe a infiltrar-se en la meua custòdia. Des del començament de la investigació hom sospità de Robert Sheldon Harte, el meu guàrdia segrestat, com a còmplice de l'assalt. A açò responc que si Sheldon Harte fos un agent de la GPU podria haver-m'hi matat a la nit i després haver-se'n anat sense posar en moviment vint persones que corregueren un gran risc. Més inclús; els dies anteriors a l'assalt Sheldon Harte estigué ocupat en coses tan innocents com la compra de pardalets, la reparació i pintura d'una gàbia, etcètera. No he escoltat un sol argument convincent que indique que Sheldon Harte ha estat un agent de la GPU. Per això els he dit als meus amics des del primer moment que jo seria l'últim a creure en la participació de Sheldon en l'atemptat. Si malgrat

totes les meues suposicions es confirmés la seua participació res essencial canviaria en les característiques generals de l'atemptat. Amb ajuda o sense d'un membre de la meua custòdia, la GPU ha organitzat una conspiració per a matar-me i cremar els meus arxius. Aqueixa és l'essència de l'assumpte.

En les seues declaracions oficials, el Partit Comunista reitera que el terror individual no forma part dels seus mètodes d'acció, etcètera. Ningú suposa que l'assalt fou organitzat pel Partit Comunista. La GPU utilitza el Partit Comunista però no es confon amb aquest en absolut.

Entre els possibles autors de l'atemptat, els que coneixen la vida interna del Partit Comunista mencionen un individu que una vegada fou expulsat del partit i després readmès en recompensa per algun servei prestat. El problema de la categoria d'"expulsat" generalment resulta força interessant en allò tocant la investigació dels mètodes criminals de la GPU. Durant el primer període de la lluita que s'entaulà en l'URSS contra l'Oposició, la camarilla de Stalin solia expulsar del partit, amb tota intenció, els opositoristes menys fermes, col·locant-los en una situació material summament difícil. Així aconseguia la GPU l'oportunitat de reclutar agents que treballaren dins de l'Oposició. Posteriorment perfeccionaren el mètode i l'aplicaren en tots els partits de la Tercera Internacional.

Els expulsats poden ésser dividits en dues categories: alguns abandonen el partit per diferències de principis, trenquen amb el Kremlin i cerquen nous camins. A d'altres se'ls expulsa per maneig indegut de fons o algun altre crim moral, real o suposat. Els pertanyents a aquesta segona categoria han estat molt lligats a l'aparell partidari, són incapaços de treballar en qualsevol altra cosa i estan massa acostumats a gaudir d'una posició privilegiada. Constitueixen un valuós material per a la GPU, que els transforma en obedients instruments de les seues empreses més perilloses i criminals.

Laborde, que durant molts anys fou dirigent del Partit Comunista Mexicà, fou expulsat no fa molt amb els càrrecs més monstruosos: venalitat, haver venut vagues i àdhuc haver acceptat suborns... dels "trotskistes". El més sorprenent, no obstant, és que malgrat com d'extemadament oprobioses són les acusacions Laborde ni tan sols intentà justificar-se. Amb això demostrà que l'expulsió era necessària per alguna raó misteriosa a què ell no gosava oposar-se. A més, en la primera oportunitat que se li presentà, declarà a la premsa la seua inalterable lleialtat al partit tanmateix la seua expulsió. Simultàniament, s'expulsa molts altres que segueixen la seua mateixa tàctica. Aquesta gent és capaç de qualsevol cosa. Compliran qualsevol ordre, perpetraran qualsevol crim, tot per tal de no perdre el favor del partit. És possible inclús que a alguns se'ls haja expulsat per a allunyar per endavant del partit la més mínima responsabilitat per l'atemptat que ja es preparava. En semblants casos, els representants de la GPU de més confiança, que romanen ocults, són els que imparteixen les instruccions de a qui expulsar i amb quin pretext fer-ho.

A Stalin li hagués resultat més avantatjós organitzar l'assassinat de tal manera que aparegués davant de la classe obrera mundial com el càstig sobtat i espontani dels treballadors mexicans a un "enemic del poble". Des d'aquesta perspectiva és notable la persistència i entusiasme de la GPU en lligar-me a tota costa amb la campanya electoral presidencial, és a dir amb la candidatura del general Almazán. Moltes declaracions de Toledano i dels dirigents del Partit Comunista revelen clarament el plans estratègic de trobar o crear pretextos per a arremetre, armes a la mà, contra els seus enemics, entre els quals no ocupe probablement l'últim lloc. No hi ha cap dubte que entre les milícies obreres de la CTM hi ha grups de xoc secrets creats especialment per la GPU per a encarar les tasques més arriscades.

Per a detenir a temps aquest plans he exigit, persistentment, a través de la premsa que es formés una comissió investigadora especial que examinés totes les acusacions falses. Però inclús sense que s'haja fet açò, l'opinió pública de Mèxic òbviament ha rebutjat fins ara les calúmnies. Els stalinistes, per allò que conec, no han assolit fer-me odiar en els cercles obrers; Stalin, mentre, s'ha cansat d'esperar l'esclat d'"indignació popular" i ha donat ordres a la GPU d'actuar seguint els mètodes més usuals i directes.

El fet que per accident haja fallat l'atemptat, tan curosament i hàbil preparat, constitueix un seriós colp per a Stalin. La GPU ha de rehabilitar-se davant d'ell. Stalin ha de demostrar el seu poder. És inevitable que l'atemptat es repetisca. De quina manera? Possiblement una altra vegada com un acte terrorista en què s'utilitzen junts els fusells i les bombes. Però no queda exclosa la possibilitat que tracten d'executar l'acte terrorista a través d'una falsa "indignació popular". La campanya de calúmnies, cada vegada més verinosa, que prossegueixen els agents de Stalin a Mèxic té precisament aquest objectiu.

Per tal de justificar la persecució de què em fan objecte i ocultar els atemptats de la GPU, els agents del Kremlin parlen de les meues tendències "contrarevolucionàries". Tot depèn del que s'entén per revolució i per contrarevolució. La força contrarevolucionària més poderosa de la nostra època és l'imperialisme, tant en la seua forma feixista com en la seua cobertura quasi-democràtica. Cap dels països imperialistes em permet entrar en el seu territori. Pel que fa als països oprimits i quasi-independents, es neguen a acceptar-me a causa de la pressió dels governs imperialistes o de la burocràcia de Moscou, que ara exerceix un rol extraordinàriament reaccionari en tot el món. Mèxic em brindà hospitalitat perquè no és un país imperialista; per aquesta raó el seu govern, per rara excepció, demostrà una independència de la pressió exterior que li permet guiar-se pels seus propis principis. Per això vull deixar aclarit que visc en aquesta terra per una vertadera excepció.

En aquesta època reaccionària, un revolucionari es veu obligat a nedar contra el corrent. Ho faig el millor que puc. La pressió de la reacció mundial s'expressa de la manera tal vegada més implacable en la meua sort personal i la d'aquells que m'estan més propers. De cap manera ho considere un mèrit meu; és

simplement una conseqüència de la combinació de determinades circumstàncies històriques. Però quan gent de la mena de Toledano, Laborde *et al* m'acusen de “contrarevolucionari” puc deixar tranquil·lament que parlen; la història donarà el seu veredict final.

¹ “Stalin vol la meua mort”, *Quarta Internacional*, agost de 1941.